

Megújult kapcsolatok

Lekció: Mk 10.35-45/Textus: Ef 5.21-6.9

2014. október 19.

Mit jelent felnőtt gyülekezetként élni, nagykorú gyülekezetnek lenni az otthon és a munka világában? Az efézusi levél a nagykorú gyülekezetről szól. Pál apostol szédítő magasságokat járt be, amint – Jézus Krisztus evangéliuma alapján – Isten népéről, a keresztény egyházzal, a gyülekezetről beszélt. Isten Krisztusban egy új emberiséget teremtett – de hol látjuk ezt az új emberiséget, Isten új társadalmát? Ez a közösség annak a jele, hogy Isten egy napon Krisztusban egybefoglal mindeneket – de hol válunk jellé ebben az értelemben? A nagy titok, hogy ez a közösség – a mi gyülekezetünk is – Krisztus teste, sőt, „*teljessége annak, aki teljessé tesz mindent mindenekben*” (1.23) – de vajon hol ölt testet e titok? A válasz, hogy nem kizárólag és nem elsősorban az istentiszteleti összejövetelünkben, hanem a mindennapi életünkben, azt otthon és a munka világában, a megújult kapcsolatokban.

Figyeljük meg az efézusi levél gondolatmenetét! Az előző szakasz felszólítása az volt, hogy teljetekek be Szentlélekkel, azaz Jézus Krisztus Lelkével. Ezt az istentiszteleti összefüggésbe helyezi az apostol: „*mondjátok egymásnak zsolnárokat, dicséreteket és lelki énekeket; énekeljétek és mondjátok dicséretet szívetekben az Úrnak...*” (5.19) Amikor együtt vagytok, ünnepelekek, magasztaljátok Istent, hálát adtok, énekeltekek és egymást is bátorítjátok, beteltekek Szentlélekkel. De hova vezet mindezek? Oda, amit ma olvastunk: az otthon, a munka világába, átformálódott, megújult emberi viszonyokhoz. A Szentlélekkel betöltött gyülekezet tagjai – éppen ezen isteni csoda jelenlétében – másképpen kezdik megélni a maguk legmélyebb, legmeghatározóbb kapcsolatait. John Stott írja, hogy az ember alapvetően szexuális lény – és itt férj és feleség kapcsolatáról olvasunk; az ember természete szerint az időben élő lény – és itt az egymást követő generációk, szülők és gyermekek kapcsolatáról olvasunk; az ember lényegileg anyagi lény – és itt a munkával találkozzunk (Stott, *God's New Society*, 214). Minden, ami igazán meghatároz, ami a legmélyebben hozzánk tartozik, más fénybe kerül Krisztus által. Lássuk hát, mit mond az ige megújult kapcsolatokról a házasságban, a szülők és gyermekek, valamint szolgák és urak viszonylatában. Nem a részletekről, hanem a megújult kapcsolatok természetéről kívánok szólni a következők mentén: 1. Egyenlőség és/vagy engedelmisség? 2. A vezetett - lehetséges-e engedelmeskedni? 3. A vezető - lehetséges-e szolgálni?

I. Egyenlőség és/vagy engedelmisség

Férjek és feleségek, szülők és gyermekek, urak és szolgák (!) kapcsolatának hierarchikus, a mai elvárásoktól egészen távol álló, sokaknak idegen leírását olvassuk. A mai ember reakciói jellemzően hevesek, az értetlenség vagy tiltakozás azonnali, annyira nem tudunk mit kezdeni azzal az egyenlőtlenességgel, igazságtalansággal, amelyet ebben a szakaszban látni vélünk. Ezért kell hangsúlyozni azt a verset, amely a Szentlélekkel való beteljesedés, és a kapcsolatokra vonatkozó konkrét tanítás között áll:

„Engedelmeskedjete egymásnak Krisztus félelmében.” Amíg ennek a lényegét nem ragadjuk meg, addig nem érdemes tovább menni, hiszen ez a vers bevezeti, sőt, értelmezési keretbe helyezi mindazt, amit majd olvasni fogunk. A Szentlélekkel teljes közösséget tehát arra hívja az apostol, arra hívja maga Jézus, hogy egymásnak rendeljék alá magukat Jézus tiszteletében, szeretetében. Mit jelent ez? Az, amit máshol így fogalmaz az apostol (és már most hallgassuk úgy, mint férjek és feleségek, szülők és gyermekek, főnökök és beosztottak): „*Semmit ne tegyetek önzésből, vagy hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál; és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is. Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt: mert ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel...*” (Fil. 2.3-7a) Amikor Jézus Lelke betölt, amikor ő irányít és ő határozza meg legmélyebb motivációink, akkor jézusi indulat, jézusi hozzáállás születik bennünk, amelynek lényege, hogy nem magunkat, hanem a másikat helyezzük az előtérbe. Ezt jelenti az, hogy engedelmeskedjete egymásnak Krisztus félelmében – szolgáljátok egymást, nézzétek a másik hasznát. Ez az a nagyobb mező, az a tágabb terület, amelyen belül hamarosan hallunk arról, hogy a feleségek, a gyermekek, a szolgák engedelmeskedjenek a férjüknek, a szüleiknek, az uruknak.

Az evangélium tehát olyan *egyenlőséget* teremt, ami a korabeli világban ismeretlen volt. A keresztyén gyülekezetben minden ember egyenlő Isten előtt. Forradalmi, hogy egymásnak rendeljék alá magukat. Forradalmi, ahogy – majd látni fogjuk – Pál megszólítja a férfiakat, a szülőket, az urakat is ennek fényében. Felfoghatatlan, hogy a feleségnek, a gyermeknek, a szolgának nemcsak a kötelességét írja le, hanem – fogalmazzunk így – a jogait, a méltóságát is. Jézusban teljesen átformálódnak a gyülekezet tagjainak a kapcsolatai.

Ugyanakkor a teljes egyenlőségben belül megmarad a *szerepek különbsége*. Mert más a férfi szerepe, és más a feleségé, más a gyermeké és más a szülőé; más a főnöké és a más a beosztotté. Mindezt nem eltörli az evangélium, hanem a helyére teszi. Létezik egyfajta Istentől való rend, hierarchia, ami az Isten előtt való egyenlőségben, az egymásnak való szolgálaton belül megmarad. Ha az *egyenlőség* a korabeli világban volt újszerű, a *szerepek különbségének* hangsúlyozása a mi kultúránkban lett idegenné. Férfi és nő, szülő és gyermek, főnök és beosztott – mi jut ma eszünkbe? Egyre inkább, egyre többeknek elnyomás és kihasználás, csalódás és küzdelem, manipuláció és fájdalom. És ezért egyre erősebbek azok a hangok, amelyek a kiutat a szerepek eltörlésében látják. De a bibliai-evangéliumi válasz valami egészen más. Egyenlőség és különbség, Istentől való egység és a tőle való szerepek megélése. Mindez az egymásnak való engedelmesség krisztusi valóságában.

II. A vezetett – lehet-e engedelmeskedni?

Vizsgáljuk meg először, mit mond az ige a megújult kapcsolatokról azoknak, akik e három kétszereplős viszonyulásban a gyengébb oldalán állnak, és akiket most nevezünk a vezetettnek. Mit mond tehát a feleségeknek, a gyermekeknek, és a szolgáknak? Nem meglepő a válasz: mindhárom csoportnak azt mondja, hogy engedelmeskedjenek, rendeljék magukat alá annak/azoknak, akik a vezetők. Ugyanakkor ehhez a felszólításhoz mindhárom esetben tartozik még valami: „Az

asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, mint az Úrnak...”; „Gyermekek! Engedelmeskedjete szüleiteknek az Úrban”; és végül: „Szolgák! ... Engedelmesdjetek földi uraitoknak olyan tiszta szívvel, mint a Krisztusnak. ... Jó akarattal szolgáljatok, mint az Úrnak, és nem mint embereknek...” Az engedelmességre való felhívás tehát sohasem önmagában áll, mindig kapcsolódik hozzá a „mint az Úrnak”, vagy „az Úrban” kitétel. Mi ennek a jelentése?

A feleségek bizonyosan nem úgy engedelmeskednek férjüknek „mint az Úrnak”, hogy isteni rangra emelik őket, és feltétlen engedelmességet mutatnak. A gyermekek sem tekinthetnek istenként szüleikre – ebből hamar kinőnek. Mit jelent a felszólítás a szolgák esetében? Először is, jegyezzük itt meg, hogy Pálon nem lehet számon kérni, miért nem a rabszolgák felszabadítása mellett foglalt állást. A korabeli társadalom működésének ugyanúgy része volt a rabszolgaság (nyilván elítélendő) intézménye, mint ahogy ma velünk van az elektromosság. Elképzelhetetlen volt a világ e nélkül. Amit Pál tesz, az a rabszolgaság átalakítása az evangélium által. Őket tehát arra hívja, hogy végezzék munkájukat, mint akik Krisztusnak, és nem embereknek szolgálnak. Ne látszat-, hanem valóságos munkát végezzenek – éppen Jézus, az igazi Uruk miatt.

Szóval engedelmeskedjete – de mint az Úrnak. A keresztyén gyülekezethez tartozó feleségek, gyermekek és szolgák figyelmét Jézusra irányítja Pál. Ki ez az Úr, ki ez a Jézus, akiről az apostol beszél? Azt mondta eddig a levélben, hogy őbenne áldattunk meg minden lelki áldásokkal; őbenne történt, hogy halottak voltunk és életre keltünk; ő az, aki távollévőből közelalóvá tett minket; őbenne van bátorságunk és szabad utunk az Atyához (3.12); az ő szeretetének ismerete növekszik bennünk (3.17-19)... Gondolkozz el egy pillanatra, hogyan éled te meg ennek a Krisztusnak való engedelmességet? Mit jelent neked magadat alárendelni Jézusnak? Mit jelent őt tisztelni? Az, hogy vezetettek tudjunk lenni – feleségként, gyermekként, beosztottként – a következő kérdéshez irányít: *Ismerjük-e, mit jelent Jézus Krisztusnak engedelmeskedni?* Van-e ebben tapasztalatunk, előrelépésünk, növekedésünk? Mert ha ismerjük őt, akkor az engedelmességhez mély hála, öröm és bizalom kapcsolódik bennünk. Jézusnak engedelmeskedni nem félelmetes, hanem jó. Sokszor nehéz a természetünk, a hitelenségünk miatt, de mégis, ha Krisztusban vagyunk, alapvetően jó dolognak tartjuk.

Talán kezdjük érezni: a megújult kapcsolatok egy radikálisan új és más világot jelentenek. Egy olyan valóságról, egy olyan lelki erőterről van szó – Szentlélekkel beteljesedett gyülekezet! – amelyről két magától értetődő, de abszolút fontos dolgot kell állítanunk: ez a világ nem létezik Krisztuson kívül – de ez a világ igenis létezik Krisztusban! Nélküle ez az egész értelmezhetetlen, elérhetetlen – de benne megvalósul. És ezt azért hangsúlyozom, hogy lássuk, amit olvasunk nem törvény, nem feladat, amit nagyon nehezen talán elérünk. Hanem örömhír, hogy Jézusban tanuljuk az engedelmesség jó ízért, önmagunk odabízásának szabadságát, hogy Jézusban tanulhatunk vezetettek lenni. És ezt mindannyiunknak tanulnia, gyakorolnia kell. A legtöbben különböző szerepeket töltünk be, és ezért biztosan vannak területek, ahol vezetettek vagyunk akkor is, ha más szerepeinkben vezetők vagyunk. Mindannyiunkak kérdés, hogy tudunk-e vezetettek lenni? Tudunk-e ismerni, bízni, ráhagyatkozni? Mindannyian Krisztus menyasszonya vagyunk, aki a vőlegényre, a fejre bízta magát, és engedelmeskedik neki.

Nevezzük néven konkrétan is, mit jelent ez. Elfogadjuk-e, hogy vannak helyzetek, amelyeket nem szeretünk, amelyekkel nem értünk egyet, és amelyek mégis Krisztus akaratát közvetítik számunkra? Felnövekedő gyermekként szüleink döntése, feleségként férjünk meglátása, iránymutatása, beosztottként főnökük elvárása – lehet Istentől való rend? És mivel nyilván ők nem tökéletesek, ebben még az is benne van, hogy – amennyiben nem nyilvánvalóan Isten elleni lázadás, bűn, amerre vezetnek – még akkor is tiszteljük őket, mint vezetőket, ha tévedhetnek, ha tévednek... Hiszen a Jézus iránt való engedelmisségünkhöz hozzátartozik, hogy tiszteljük azt, akit vezetőként mellénk rendelt. Képzeld el, hogy valamiben nem értesz egyet a férjeddal, nem sikerült közös döntésre jutni, de nem lehet tovább várni, valamerre el kell indulni. És te elfogadod a döntését, tiszteletben tartod, rá bízod magad. Nincs veszekedés, kiborulás, manipuláció, vita... És, igen, kiderül, hogy nem jól döntött. És nincs szemrehányás, vádaskodás, nemek harca. Mindketten tanultok belőle, és épül, mélyül a kapcsolatok. Ezt jelenti Krisztusban vezetettnek lenni.

Térjünk rá most a másik oldalra, a vezetők oldalára.

III. A vezető – lehetséges-e szolgálni?

Férjek, szülők (különösen apák), és urak! A megújult kapcsolatban az ige a vezetőket is megszólítja. Annyira így van ez, hogy valójában egyszerre kellene beszélni mindkét csoportról, hiszen hogyan engedelmeskedjenek a vezetettek „mint az Úrnak”, ha a vezetők nem „az Úrban” gyakorolják a vezetést? És talán felmerül a kérdés, hogy miért a „gyengékkel”, és nem az „erősökkel” kezdtük, miért az engedelmisségről beszéltünk először? Azért, mert egyrészt először mindenki a vezetett szerepét kell, hogy megtanulja az életben, valamint a Jézussal való kapcsolatban mindenkinek mindig engedelmisséget kell gyakorolni, másrészt, mert Pál is őket szólítja meg először. Vajon miért ezt a sorrendet követi az apostol? Miért nem beszél először a hatalmaskodásra hajlamosakhoz, hogy letörje hatalmaskodásukat, hiszen ezután talán könnyebb lenne irántuk való engedelmisségre hívni? Feltételezésem szerint azért követi Pál ezt a sorrendet, mert először megerősíti a korabeli rendet, azt, amit mindenki magától értetődőnek tartott: az asszony, a gyermek, a szolga engedelmeskedik. Tehát nincs ebben semmi különös. Ami különös, ami felforgató, és amiről újat és többet mond az apostol, az a vezetőket, a hatalommal felruházottakat címzi. Az igazi kihívás őket éri!

Lássuk, mi a közös abban, amit a férfiaknak, a szülőknek és az uraknak mond. *„Férfiak! Úgy szeressétek a feleségeket, ahogyan Krisztus is szerette az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a víz fürdőjével az ige által megtisztítva megszentelje, így állítja maga elé az egyházat dicsőségben, hogy ne legyen rajta folt vagy ránc, vagy bármi hasonló, hanem hogy szent és feddhetetlen legyen.”* Halljuk ezt? Ennél szebbet nehéz a vezetésről és a házasságról írni... Hogy a férfi úgy szereti a feleségét, úgy él a hatalmával, úgy vezet áldozatos szeretettel, ahogy Krisztus élt a hatalmával irántunk? Lemondott a hatalmáról, és önmagát adta értünk, és így szolgált a hatalmával, hogy bennünket megtisztítva, megszentelve maga elé állítson? És az a férfi hatalommal való élésének a modellje? A megújult kapcsolatban lehetséges, hogy a férfi feladata úgy táplálni, gondozni a feleségét, hogy az a maga lényében kibontakozzon és elérje egyre inkább azt, amire Isten teremtette?

„*Ti apák pedig ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek az Úr tanítása szerint fegyellemmel és intéssel.*” Ilyet mondani a korabeli társadalomban? Az apákat helyreigazítani, hogy ne éljenek vissza a hatalmukkal a gyermekeik iránt? Hogy ne törjük össze őket, hogy ne keltsünk bennük keserűséget, hogy ne fenyítsük őket túlzott szigorúsággal, hogy ne állítsuk őket elérhetetlen célok elé és elhordozhatatlan terhek alá, hogy ne ítélgessük őket feleslegesen, hogy ne alázzuk meg őket, hogy ne legyünk érzéketlenek irántuk...? És közben mégis neveljünk, vezessünk úgy, hogy a gyerekek az Úr tanítása szerint növekedjenek? Látjuk, hogy a hatalommal való élés, a vezetés, hasonló az előzőhöz? Minden szülő azt szeretné, ha a gyermeke kibontakozna, egészséges, Krisztusban érett emberré lenne.

„*Ti pedig urak ... hagyjátok a fenyegetést, mivel tudjátok, él a mennyekben az Úr, aki nekik is, nektek is Uratok...*” Ez nagyon erős. Lényegében azt mondja, hogy azért ne fenyegezzétek a szolgákat, ti urak, mert egy másik viszonylatban ti is szolgák vagytok, hiszen él az Úr a mennyben. Bánjatok jól, bánjatok emberségesen, bánjatok tisztelettel a beosztottal. Isten előtt egyenlők vagytok!

Mit mond tehát a vezetőknek? Azt, hogy - Jézushoz hasonlóan - használjuk a vezetést szolgálatra, azok szolgálatára, akik ránk bízottak. A kérdés pedig, ahova ez elvezet bennünket, hogy ismerjük-e, megtanultuk-e, tanuljuk-e, mit jelent Krisztussal együtt a hatalommal szolgálni? Lehetséges-e a vezetéssel szolgálni, másokat felépíteni, mások javát és hasznát keresni? Krisztusban igen!

Ha így van, két kérdést érdemes feltenni magunknak, mint vezetőknek (férjnek, szülőnek, főnöknek). Az első, hogy a hatalmat élvezem, a magam érdekében használom, a magam érdekében növelni akarom – vagy képes vagyok úgy megélni, mint ami Krisztustól kapott felelősség és lehetőség másokért, amellyel jól kell érnem? A másik kérdés ennek az ellenkezője: a hatalom nem lett-e nyüggé számomra, amit lerázni szeretnék; nem történt-e az, hogy férj lettem, apa lettem, emberek vezetője lettem, és nem törődök velük? Nem azért, mert magamért használom a hatalmat, hanem azért, mert nem vállalom a Krisztustól kapott felelősséget? Akár önző módon használom, akár (szintén önző módon) távol tartom magamtól (és ezért nem nő fel valaki, nem házasodik, és nem lesz apává...), Jézus beszél velünk a hatalommal való éléséről, a hatalommal való szolgálatról. Felelősségünk van, hogy jól éljünk vele!

Nagykorú gyülekezet – megújult kapcsolatok! Ahogy Krisztusban átfőrmálódunk, ahogy benne növekszünk az érettségre, úgy kerülünk helyünkre a kapcsolatainkban. Úgy leszünk egyre inkább Krisztus arcú férfiak és nők – a házasságban; szülők és gyermekek – a családban; főnökök és beosztottak a munka világában. És ez örömhír, mert Krisztusban lehetséges. Mert Krisztusban történik. Igen, nem harc és küzdelem nélkül – erről lesz szó a következő részben – de mégis valóságosan, az evangélium erejével. Higgyük és éljük! Ámen!

Lovas András